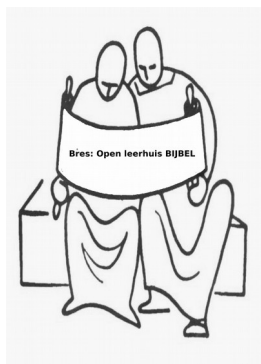

Open leerhuis Betlehem

Met medewerking van

Onzen Heertje erfgoedvereniging vzw

en steun van

Het Goede doel vzw

Doornstraat 11A

8970 POPERINGE

Hart

In het leerhuis willen we dieper ingaan op de mens in het Hebreeuwse denken. We zien hoe Saul als persoon (iesj¹ אִישׁ) werd veranderd doordat hij 'een ander hart (lev² לֵב)' kreeg in 1 Samuël 10: 9.

וַיִּבְּאֵר אֱלֹהִים לֵב אַחֵר וַיִּבְּאֵר veranderde God hem het hart [in] een ander.

Lichaam

In het Hebreeuws wordt de mens niet in twee categorieën (beziel lichaam, lichamelijke ziel) ingedeeld maar in drie geest, ziel en lichaam. En uiteindelijk als een éénheid: één geheel geroepen om God lief te hebben met heel het hart, heel de ziel en alle kracht³.

Het lichaam is wel het moeilijkste begrip. De verwarring komt er wanneer we het over het vlees hebben.

Het dode lichaam⁴ נֶפֶשׁ – waar het leven uit is – dat is apart vernoemd als niet aan te raken omdat het leven eruit is. Maar ook het levende lichaam is nefesj

נֶפֶשׁ. In de Septuagint werd deze zin: *die over het dode lichaam eens mensen onrein [waren]* (SVV⁵) – onrein is doordat hij met een lijk in aanraking is geweest (NBV). Hier komt al onmiddellijk de Griekse ziel⁶/lichaam optie

1 אִשָּׁה אִישׁ man *iesj* – vrouw *iesjah*. In deze term gaat het over de mens als man en als vrouw. Het algemene woord is Adam הָאָדָם de mens.

2 לֵב common noun masc sing H3820 לֵב 1) **inner man**, mind, will, heart, understanding 1a) inner part, midst 1a1) midst (of things) 1a2) heart (of man) 1a3) soul, heart (of man) 1a4) mind, knowledge, thinking, reflection, memory 1a5) inclination, resolution, determination (of will) 1a6) conscience 1a7) heart (of moral character) 1a8) as seat of appetites 1a9) as seat of emotions and passions 1a10) as seat of courage

3 Deut. 6: 4.

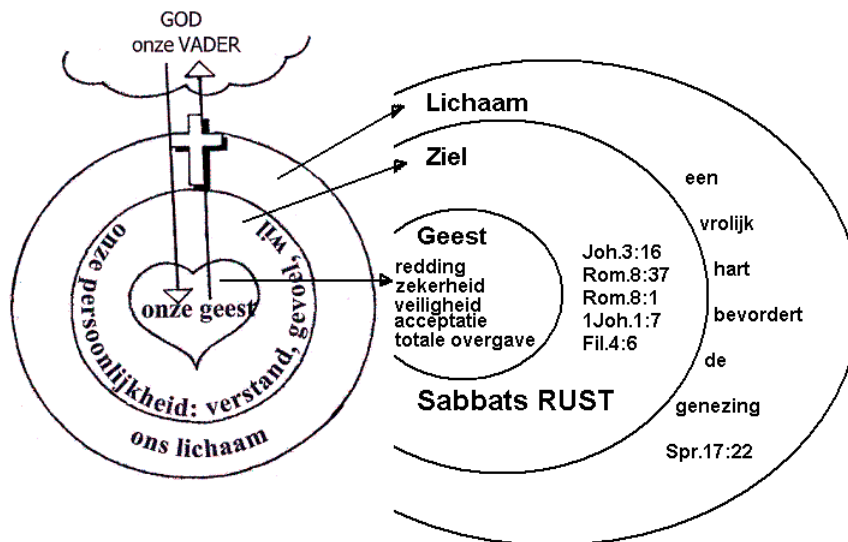
4 5315 נֶפֶשׁ nephesh {neh'-fesh} • from 05314; TWOT - 1395a; n f • AV - soul 475, life 117, person 29, mind 15, heart 15, creature 9, **body** 8, himself 8, yourselves 6, dead 5, will 4, desire 4, man 3, themselves 3, any 3, appetite 2, misc 45; 751 1) soul, self, life, creature, person, appetite, mind, living being, desire, emotion, passion 1a) **that which breathes**, the breathing substance or being, soul, the inner being of man 1b) living being 1c) living being (**with life in the blood**) 1d) the man himself, self, person or individual 1e) seat of the appetites 1f) seat of emotions and passions 1g) activity of mind 1g1) dubious 1h) activity of the will 1h1) dubious 1i) activity of the character 1i1) dubious

5 οὐ ἦσαν ἀκάθαρτοι ἐπὶ ψυχῆ ἀνθρώπου Num. 9: 10.

6 SVV vertaalt ψυχῆ zelf als ziel: En God schiep de grote walvissen, en alle levende wremelende **ziel**. In het Hebreeuws staat כּוֹל-נֶפֶשׁ kol nefesj.

tussen ψυχῆ and σαρκ (het Hebreeuwse *basar* בשר , vlees). De Septuagint vertaald hier het woord ψυχῆ als ziel, waar het Hebreeuwse woord נפש is. Johannes heeft het over Jezus, in het vlees geworden uit God⁷. En Paulus die de Joodse taal beter kent die spreekt over het vleeselijk bestaan⁸, nl. leven buiten God.

Geest

We zien bij Kaleb⁹ 'een andere geest (roeach עמו אחרת¹⁰) had doordat zijn leven volledig vervuld was met het leven achter JHWH aan (acher JHWH). Wat wordt daarmee bedoeld? De Septuagint heeft het hier duidelijk over de πνεῦμα pneuma¹¹ SVV Numbers 27: 18 Toen zeide de HEERE tot Mozes: Neem tot u Jozua, den zoon van Nun, een

man, in wien de Geest is; en leg uw hand op hem

7 ἐρχόμενον ἐν σαρκί

8 εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζήτε Rom. 8: 13.

9 Num 14: 24.

10 רוּחַ common noun masc/fem sing H7307 רוּחַ 1) wind, breath, mind, spirit 1a) breath 1b) wind 1b1) of heaven 1b2) quarter (of wind), side 1b3) breath of air 1b4) air, gas 1b5) vain, empty thing 1c) spirit (as that which breathes quickly in animation or agitation) 1c1) spirit, animation, vivacity, vigour 1c2) courage 1c3) temper, anger 1c4) impatience, patience 1c5) spirit, disposition (as troubled, bitter, discontented) 1c6) disposition (of various kinds), unaccountable or uncontrollable impulse 1c7) prophetic spirit 1d) spirit (of the living, breathing being in man and animals) 1d1) as gift, preserved by God, God's spirit, departing at death, disembodied being 1e) spirit (as seat of emotion) 1e1) desire 1e2) sorrow, trouble 1f) spirit 1f1) as seat or organ of mental acts 1f2) rarely of the will 1f3) as seat especially of moral character 1g) **spirit of God** 1g1) as inspiring ecstatic state of prophecy 1g2) as impelling prophet to utter instruction or warning 1g3) imparting warlike energy and executive and administrative power 1g4) **as endowing men with various gifts** 1g5) as energy of life 1g6) ancient angel and later **Shekinah**

11 4151 πνεῦμα pneuma {pnyoo'-mah} • from 4154; TDNT - 6:332,876; n n • AV - Spirit 111, Holy Ghost 89, Spirit (of God) 13, Spirit (of the Lord) 5, (My) Spirit 3, Spirit (of truth) 3, Spirit (of Christ) 2, human (spirit) 49, (evil) spirit 47, spirit (general) 26, spirit 8, (Jesus' own) spirit 6, (Jesus' own) ghost 2, misc 21; 385 • 1) a movement of air (a gentle blast 1a) of the wind, hence the wind itself 1b) breath of nostrils or mouth 2) the spirit, i.e. the vital principal by which the body is animated 2a) the rational spirit, the power by which the human being feels, thinks, decides 2b) the soul 3) a spirit, i.e. a simple essence, devoid of all or at least all grosser matter, and possessed of the power of knowing, desiring, deciding, and acting 3a) a life giving spirit 3b) **a human soul that has left the body** 3c) a spirit higher than man but lower than God, i.e. an angel 3c1) used of demons, or evil spirits, who were conceived as inhabiting the bodies of men 3c2) **the spiritual nature of Christ, higher than the highest angels and equal to God, the divine nature of Christ** 4) of God 4a) God's power and agency distinguishable in thought from his essence in itself considered 4a1) manifest in the course of affairs 4a2) by its influence upon the souls productive in the theocratic body (the church) of all the higher spiritual gifts and blessings 4a3) the third person of the trinity, the God the Holy Spirit 5) the disposition or influence which fills and governs the soul of any one 5a) the efficient source of any power, affection, emotion, desire, etc.

καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων λαβὲ πρὸς σεαυτὸν τὸν Ἰησοῦν υἱὸν Ναυη ἄνθρωπον ὃς ἔχει πνεῦμα ἐν ἑαυτῷ καὶ ἐπιθήσεις τὰς χεῖράς σου ἐπ' αὐτὸν

We zagen reeds dat de vertalers van de bijbel het woord *ziel* (zeker in de SVV) meer hebben gebruikt voor het volle leven. In de nieuwe bijbelvertaling gebruikt men de vertaling *ziel* nog 114 (שָׁנָה) keer. Dat is 44 keer vertaald in de uitdrukking *hart en ziel, volle hart, ganse hart en ganse ziel...*

We moeten de grondtekst ter hand nemen om te zien dat er een onderscheid is in het Joodse denken en het Griekse denken.

Als רוּחַ rouach lezen en de Septuagint vertaalt het door πνεῦμα dan gaat het in de schrift over de Geest van JHWH, als we שָׁנָה nefesj lezen dan dan gaat het over levend wezen (té begrepen vertaald met het woord *ziel*).

Wanneer we בָּשָׂר basar en σαρξ sarx lezen dan weten we dat we het over lichaam, vlees of lijf hebben.

Als de apostelen deze tekst citeren, voegen ze daar iets aan toe, namelijk het verstand¹² (διανοία). Maar wat zijn hart, ziel, verstand en kracht?

Verstand

Het Griekse woord *dianoia* (verstand διανοία) wordt gebruikt als vertaling van het Hebreeuwse *kerev* in Jer. 31:33 waar God beloofd om de Tora te schrijven in 'het binnenste én in het hart'¹³. De Hebreeuwse mens bestaat uit een compleet wezen (nefesj = levende ziel), waarin zich het hart bevindt, dat is het bewustzijn waarin iemands persoonlijkheid ligt, zijn complete denkwereld. Daarbinnen zit nog 'het binnenste', de *kerev*¹⁴ קֶרֶב. Van binnen naar buiten bestaat de mens dus uit het binnenste (het verstand), de bewuste denkwereld (het hart), het hele wezen (nefesj) en zijn kracht. Het binnenste van de mens *is zijn verstand* (niet zijn kennis, maar zijn verstand, zijn intellect)! Dát is het fundamentele beginsel, of ook op een andere manier de geest.

Kaleb had dus zijn binnenste op orde, zijn geest, verstand of intellect. Bij Saul was dat niet helemaal duidelijk, hoewel zijn hele denkwereld (zijn hart) veranderd was, had hij nog geen vaste geest in zich zoals Kaleb. Wij kunnen *ons binnenste*, ons verstand vullen met Gods geopenbaarde woord, om daarop *vast te staan* – Paulus schrijft het naar Efese *We mogen ons niet laten afstompen, standvastig zijn, nuchter zijn...*¹⁵! Dan gebruiken we ons

שָׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד
וְאַהַבְתָּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-
לְבָבְךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ וּבְכָל-מְאֹדְךָ :

verstand. Dat is de wijsheid. Dat is de vreze des Heren. Dat is rekening houden met God. Dat is arm van geest¹⁶ zijn.

Hear, O Israel! The LORD is our God, the LORD is one!
And you shall love the LORD your God with all your
heart and with all your soul and with all your might.

ὁποῦς Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en hem

part 1a1) **physical sense** 1a2) as seat of thought
the midst, among, from among (of a number of

persons) 1c) entrails (of sacrificial animals)

15 Ef 4:18 - Afgestompt als ze zijn (εσκοτωμένοι οντες). Ze zijn verduisterd, werkwoord dat ook gebruikt wordt in het boek Openbaringen 9: 2; 16: 10. (τη διανοια) in hun binnenste/verstand – geven ze zich over aan losbandigheid en storten ze zich in allerlei zedeloze praktijken. Men bedoeld dus evenzeer διανοια (δια, νους) intellect (νους) als emotie. Weg van het leven in God (της ζωης του θεου). Omwille van de ontwetendheid (δια την αγνοιαν). verhard (παρωσιν).

16 Nederig genoeg om gevuld te zijn met de Geest.

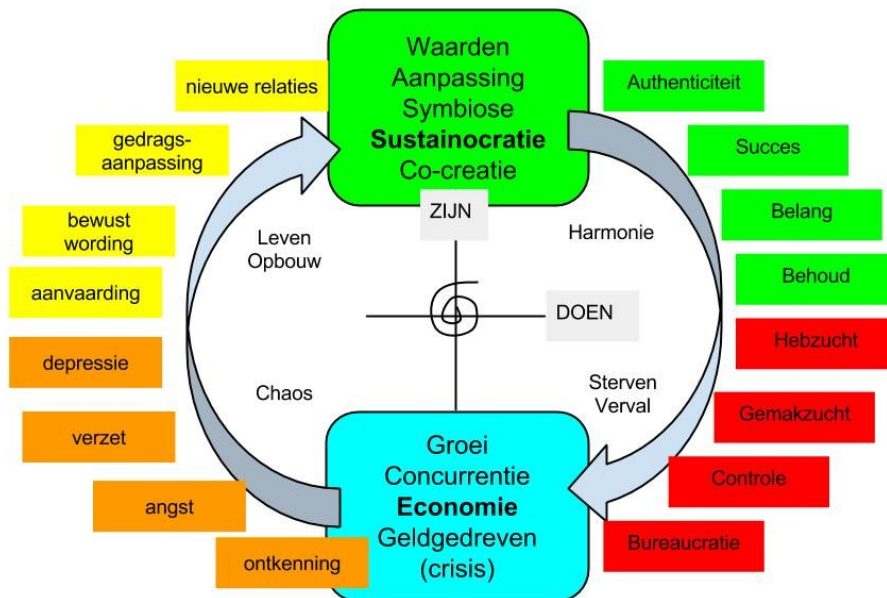
Deut. 6: 4-9, 11:1 3-21, en Num. 15: 37-41.

Dan sta je in *je kracht* volgens Petrus *Laat uw geest/verstand daarom voortdurend paraat zijn, wees waakzaam en vestig al uw hoop op de genade die u ontvangen zult wanneer Jezus Christus zich openbaart*¹⁷.

Als we zo Zijn Woord en ons leven samenvoegen, worden we een scheppend mens, *dat is de mens die in zijn kracht staat*. Dan pas kunnen we God liefhebben met ons hele hart, ons hele wezen en *onze kracht*¹⁸. Dan zijn we zoals Kaleb¹⁹ een *dienaar/knecht* van God, een aanbidder, liturgische taak betekent hier vooral aanbidder zoals Adam in de Tuin van Eden niet werkte maar *aanbad*²⁰ in Gen. 2: 15 *God, de HEER, bracht de mens dus in de tuin van Eden, om die te bewerken en erover te waken*.

Het Hebreeuwse woord²¹ dat hier wordt vertaald is מַאֲדָה

In zijn *handelen* is de mens pas eht in zijn kracht als hij het beeld van God , het project dat God in hem heeft gedroomd handelend waar maakt. .

Jean-Paul Close
Menselijke complexiteit (2009)

17 1 Petr. 1: 13a. Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὁσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν νήφοντες τελείως ἐλπίζατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. – Daarom opschortende de lenden uws verstands, [en] nuchteren zijnde, hoopt volkomenlijk op de genade, die u toegebracht wordt in de openbaring van Jezus Christus.

18 Matt. 22: 37 ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ, Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. – Hij antwoordde: *Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand*.

19 Num. 14: 24.

20 ἐργάζεσθαι – tempeldienst verrichten – φυλάσσειν behoeden, herderen; אָבֹד וְשָׂמַר אֲבֹד וְשָׂמַר avod en sjamar tempeldienst en verzorgen/bewaken/nehoeden

21 SVV in al uw vermogen/kracht מְאֹדָּה Septuagint καὶ ἐξ ὅλης τῆς δυνάμεώς σου Deut 6: 5. 1 conjunction B preposition ל common noun masc sing const מְאֹדָּה adverb suffix: 2nd pers masc sing H3966 מְאֹדָּה adv 1) exceedingly, much subst 2) might, force, abundance n m 3) muchness, force, abundance, exceedingly 3a) force, might 3b) exceedingly, greatly, very (idioms showing magnitude or degree) 3b1) exceedingly 3b2) up to abundance, to a great degree, **exceedingly** 3b3) with muchness, muchness